

**Yhdessä
kirjoitetut
tulevaisuudet**

Varsinais-Suomen
kirjallisuusstrategia
2010-luvulle

Yhdessä kirjoitetut tulevaisuudet

Varsinais-Suomen kirjallisuusstrategia 2010-luvulle

Varsinais-Suomen taidetoimikunta
Kirjan talo – Bokens hus ry
2012

SISÄLLYS:

Varsinais-Suomen hyvin muokattu kirjallinen maaperä	3
Kirjailijat ja kääntäjät	5
Tutkimus, kirjoittajakoulutus ja taidekasvatus	9
Kirjastot, yleisötyö ja lukeminen	14
Kustantamot	17
Tapahtumat ja projektit	18
Kirjalliset yhteisöt	21
Tiedotus	23
Yhteenveto	24

Kirjallisuusstrategian materiaali koottiin viidessä teemallisessa työpajassa keväällä 2012. Lopuksi järjestettiin kaikille yhteinen tapaaminen, jossa tarkennettiin työpajoissa syntyneitä tavoitteita.

Strategiatyöhön osallistui kaikkiaan 41 kirjallisuustoimijaa: Magdalena Hai, Anne-Mari Halonen, Terhi Hannula, Timo Harju, Esa Hirvonen, Merja Hyppönen, Kaija Hämäläinen, Tiia R. Junnonaho, Siru Kainulainen, Helianne Kallio, Katri Karasma, Jenny Kari, Emilia Karjula, Kari J. Kettula, Veera Kivi-järvi, Veikko Koskinen, Päivi Kosonen, Olli Kuusisto, Seppo Lahtinen, Noora Lehtimäki, Kari Levola, Roope Lipasti, Kukku Melkas, Hanna Meretoja, Maria Merikanto, Marja-Liisa Mutka, Eeva Nikoskelainen, Niina Repo, Antonio Parente, Viola Parente-Čapková, Tommi Parkko, Saana Rusi, Maija Söderblom, Jukka Tamminen, Henri Terho, Anna Tuukkanen, Petri Tähtinen, Virpi Vairinen, Kirsti Vuolo-Äärilä, Veera Vähämaa ja Emilia Vähätalo.

Strategiatekstin ovat koonneet työpajojen luomasta materiaalista ja raakaversioiden kommentteista Maria Merikanto, Anna Tuukkanen, Petri Tähtinen ja Noora Lehtimäki.

Jo strategiatyön aikana käynnistyi muutama toimenpide. Toimijoiden keskusteluyhteydet paranivat. Yhdessä tekemiseen löytyi uusia ideoita ja tapoja.

Varsinais-Suomen hyvin muokattu kirjallinen maaperä

Varsinais-Suomen kirjallinen ominaislaatu on vahva, ja runoliikkeen hurjien vuosien jälkeen proosa on nyt nousussa. Kirjallinen kokonaisuus rakentuu kirjailijoista, kääntäjistä, kirjallisuuden tutkijoista, kirjoittajista, ja kirjoittaja-ohjaajista, äidinkielen opettajista ja monista muista kirja-alan ammattilaisista, pienistä omalinjaisista kustantamoista, useista kirjallisuuden parissa toimivista yhdistyksistä, luovan kirjoittamisen opetuksesta Turun yliopistossa, tiedekorkeakoulujen kirjallisuudentutkimuksesta, kääntäjäkoulutuksesta, Kirjan talosta, Kapustarinnasta, Turun Science Fiction Seurasta, sarjakuvaktiiveista, Turun kansainvälisistä Kirjamessuista, Volter Kilpi Kustavissa -tapahtumasta, Runoviikosta, Aforismipäivistä ja muista tapahtumista, sanataiteesta, kirjoittamisen soveltavasta käytöstä, monista eri yhdistyksistä, lukupiireistä, toisiinsa verkottuneista kirjastoista sekä kirjojen ystäväistä. Varsinaissuomalainen kirjallisuusyhteistyö on reilua ja toteutuu hyvinkin erilaisen toimijoiden kesken.

Varsinais-Suomen ensimmäinen kirjallisuusstrategia, *Käännetään sivua*, julkaistiin vuonna 2006. Sen keskeisenä tavoitteena oli Kirjan talon perustaminen. Ajatus uuden strategian laatimisesta tuli Kirjan talolta koska monet vanhan strategian tavoitteista ovat jo toteutuneet. Kuuden vuoden aikana ovat myös toimintakulttuurit ja -ympäristö sekä toimijat muuttuneet.

Strategia toimii kolmella tavalla.

1. Sen työprosessi synnyttää uusia ideoita ja luo uusia yhteyksiä. Monet asiat lähtevät liikkeelle jo strategiatyön aikana.
2. Strategia kokoaa toimijoille yhteisiä tavoitteita ja toimenpiteitä tartuttavaksi.
3. Strategia on vaikuttamisen välineenä toimiva suunnitteluasiakirja. Kirjallisuuskentän toimijat vaikuttavat niin, että sen tavoitteita näkyy kuntien, maakunnan ja muiden toimijoiden ohjelma- ja suunnitteluasiakirjoissa.

Esipuheessa on muutamien strategiatyössä mukana olleiden kirjallisuusvaikuttajien näkökulmia kirjallisuuden kehittämisestä ja strategian merkityksestä.

”Pidä tavoitteena luova tihentymä, jolla on suuri epävarmuuden ja erilaisuuden sietokyky. Suosi kirjamaailman normaalin ansaintalogiikan ylittäviä ideoita. Muista mottoa: Haluamme tuottaa halkeamia, joista valo virtaa historiaan. Muista kansainvälisyyden haave, jos haluat valtakunnallisuutta, ole kansainvälinen. Muista, että Sherwoodin metsässä kaikille täytyy olla pienten voittojen mahdollisuus. Yritä taata ihmisten onnistumisen edellytykset ja satunnaiset, luovat kohtaamiset. Muista yllätyksellisyys, tapahtumien jumalanpalvelusmainen toisto ja armon välähdykset.”

— Kari J. Kettula, *Turun kansainvälisten kirjamessujen ohjelmapäällikkö*

”Kirjallisuudentutkimus on ollut osa Turun yliopiston kivijalkaa V. A. Koskenniemen päivistä lukien. Turkulaisen kirjallisuudentutkimuksen ytimessä

on vuorovaikutus. Se tarkoittaa, että tutkijat ottavat huomioon tutkittavan teoksen ilmestymisajankohdan, kulttuurisen ympäristön ja muun kontekstin. Vuorovaikutus on lisäksi fyysistä: turkulaiset kirjallisuudentutkijat ja -opiskelijat ovat aktiivisesti yhteydessä kirjallisiin verkostoihin kuten kirjastoon, kirjailijoihin, yhdistyksiin ja tapahtumanjärjestäjiin. Vuorovaikutus on tutkimuksen ehto, ja yhteistyö luo edellytyksiä myös työllistymiselle. Kirjallisuusstrategian laatimiseen osallistuminen merkitsee yhteistyön ja sen merkityksen ääneen lausumista. Näin luodataan ja luodaan vuorovaikutuksen tapoja ja uusia mahdollisuuksia.”

— *FT Siru Kainulainen, Turun yliopiston kotimaisen kirjallisuustieteen laitos*

”Kirjan talon syntysanat lausuttiin edellisessä kirjallisuusstrategiassa. Kuiden toimintavuotensa aikana Kirjan talo – Bokens hus ry. on löytänyt tukevan jalansijan Aurajokirannan hedelmällisestä savimaasta ja hahmottanut tärkeäksi risteyspaikaksi Varsinais-Suomen kirjallisella kartalla.

Kirjan talon peruskallio ovat sen suojissa toimivat yhteisöt ja yhdistykset. Vuoden 2012 strategiaprosessin aikana talon rooli ja merkitys ideoiden ja tekijöiden kohtauspaikkana, vireänä kirjoittajakouluttajana sekä luovan talouden keskuksena on vahvistunut. Tulevaisuuden kehittämisen tavoitteet liittyvät monikulttuurisuuteen, kansainvälistymiseen ja parempaan fyysiseen ja tiedolliseen saavutettavuuteen. Niihin päästään pitkäjänteisellä rahoituksella ja suunnitelmallisella yhteispeleillä.”

— *FM Anna Tuukkanen, hankekoordinaattori, Kirjan talo*

”Taiteilijat itse ovat oman tulevaisuutensa asiantuntijat. Kun yhteen kootaan sekä joukko kirjallisuuden ammattilaisia että maakunnan kirjallisuusvaikuttajia, saadaan hyvä alusta rakentaa taidealan strategiaa. Kirjallisuuden kentällä on yhteisiä tavoitteita ja toisiaan tukevia toimijoita. Tältä pohjalta myös strategia pystyy suuntautumaan riittävän yksinäisesti kohti tulevia vuosia. Edellisen strategian tavoitteet pystyttiin saavuttamaan viiden vuoden kuluessa: se on hyvä tavoite myös tälle ohjelmalle.”

— *Henri Terho, Varsinais-Suomen taidetoimikunnan pääsihteeri*

”Turun Sanataideyhdistys ry perustettiin vuonna 2006 ylläpitämään sanataiteen perusopetusta lapsille ja nuorille tarjoavaa Sanataidekoulu Krattia. Kuudessa vuodessa toiminta on kasvanut ja sanataidetyötä tehdään nyt niin mummojen ja pappojen kuin pienten lastenkin kanssa. Toiminnan kasvu on tärkeää, mutta se asettaa pienille toimijoille uudenlaiset haasteet: kuinka yhdistää hallinnollinen osaaminen ja kentällä tapahtuva taidetyö? Kuinka pitää kiinni osaavista tekijöistä, kun tulevaisuus on epävarma? Strategia on paikka luoda katsaus koko homman ytimeen: tekijöiden rakkauteen kieltä ja kirjallisuutta kohtaan. Strategia on paikka hahmottaa suuria linjoja yksityiskohtien silpusta sekä pohtia joukolla rakenteita, joilla tärkeä työ turvataan jatkossakin.

Strategia on paikka yhdistää vanhat konkarit ja uudet tekijät ja keksi sellainen pyörä, jolla kukaan ei ole vielä ajanut.”

— *Veera Vähämaa, Turun Sanataideyhdistys ry, puheenjohtaja*

Kirjailijat ja kääntäjät

Nykytila

Varsinais-Suomessa on paljon kääntäjiä, kauno- ja tietokirjailijoita sekä sel-laiseksi haluavia ja muita kirjoittajia. Tämä näkyy kustantamoille vuosittain tarjottavien tekstien määrässä ja luovan kirjoittamisen korkeakouluopetuk-sen sekä muun kirjoittajakoulutuksen suosiossa. Kirjailijavierailuita, opetus- ja asiantuntijatehtäviä saisi olla runsaammin tarjolla.

Kirjallisen kentän erilaisten toimijoiden yhteistyö on vaivatonta. Yhteisö-jen toiminta on uudistuvaa, pitkäjänteistä ja kunnianhimoista. Ne muodosta-vat alati laajenevan luovan verkoston.

Uransa alussa oleville kirjailijoille on tarjolla vertaistukea antologiaryh-mien lisäksi kirjoittajapiireissä ja erilaisissa tekstihautomoissa. Ensimmäisiä julkaisukanavia ovat kirjallisuuslehdet, nettisivustot ja erilaiset antologiat.

Kirjan elinkaari on lyhyt. Kustantajat makuloivat (tuhoavat) myymättä jääneet teokset. Lyhyt myyntiaika tuntuu myös kirjailijan kukkarossa.

Turku Burning Bridge Literary Agency käynnisti alueellisen kirjallisuuden kansainvälisen markkinoinnin. Hankeaika oli liian lyhyt tehtävään, joka vaatii pitkäaikaista työtä. Nyt Burning Bridge -hankkeen vahva pohjatyö on valu-massa hukkaan.

Tulevaisuus

Kirjoittamisen yksinäisyyden rinnalle nousee kirjoittavia työpärejä ja kollek-tiivista kirjoittamista.

Kirjailijalle julkisuuden hallinta ja julkisuuspersoonana ovat entistä tärkeämpiä. Menestyvät kirjailijat kilpailuttavat kustantajansa.

Kirja kerrallaan -painatus, osuuskuntamuotoinen kustannustoiminta ja sähköisen julkaisemisen yleistyminen nousevat perinteisen kustannustoi-minnan rinnalle. Jokainen voi saada äänensä kuuluville. Varsinais-Suomessa kukkivat laadukkaat antologiat.

Kirjallisuuden merkitys luovan talouden alalla korostuu. Yritykset palkkaavat yhä enemmän kirjoittamisen ja kirjallisuuden ammattilaisia mm. viestintä- ja koulutustehtäviin. Varsinaissuomalaisen kirjallisuuden kansainvälinen markkinointi käynnistyy pitkäjänteisenä prosessina.

Tavoite:

Varsinaissuomalaiset kirjailijat ja kääntäjät näkyvät nykyistä paremmin kotimaassa ja kansainvälisesti.

Perustelu:

Varsinaissuomalaisella kirjallisuudella ja kirjallisilla toimintamalleilla on paljon annettavaa.

Toteutus:

- Alueen kirjailijat toimivat aktiivisesti valtakunnallisissa järjestöissä.
- Kirjailijat ja kirjalliset yhteisöt luovat aktiivisesti yhteyksiä kotimaiseen ja ulkomaiseen kollegoihin, järjestöihin, residensseihin ja tapahtumiin.
- Kirjan talo, Turun kaupunginkirjasto ja taidetoimikunta käynnistävät toimet Turun nimeämiseksi Unescon maailman kirjapääkaupungiksi (World Book Capital). Turulla on jo olemassa kaikki kirjapääkaupungilta vaadittavat edellytykset.
- Kirjastot nostavat esille varsinaissuomalaisten kirjailijoiden uusia teoksia. Turun kaupunginkirjaston kirjallisuus ja taiteet -osastolla on esimerkiksi erillinen maakuntakoelman hylly näille teoksille. Lasten- ja nuortenosastolla on vastaava.

Tavoite:

Lounaisessa Suomessa kirjallisuuden läänintaiteilija ottaa käsiinsä keskeiset kirjallisuuden edistämishankkeet.

Perustelu:

Tuore kirjallisuusstrategia ja alan monipuoliset toimintarakenteet antavat läänintaiteilijalle hyvän työympäristön ja paljon saavutettavia tavoitteita.

Toteutus:

- Taiteen edistämiskeskus palkkaa kirjallisuuden läänintaiteilijan Lounais-Suomeen.

Tavoite:

Varsinais-Suomeen perustetaan kansainvälinen kirjailijaresidenssi.

Perustelu:

Residenssi rakentaa kirjallisuudelle kansainvälisiä yhteyksiä, kehittää uusia toimintatapoja ja herättää kiinnostusta uusista käännöksistä kohtaan.

Toteutus:

- Taidetoimikunta kokoaa mahdollisista residenssin taustayhteisöistä työryhmän, joka määrittää residenssin tarpeen ja vaikutukset. Perusselvityksen jälkeen työryhmä aloittaa käytännön toimet residenssin aikaansaamiseksi.
- Läänintaiteilija organisoii Varsinais-Suomeen kirjailijaresidenssin ja kirjailijavaihdon residenssien välillä sekä edistää alueen kirjallisen elämän kansainvälistymistä.
- Residenssi voi olla myös yhteinen eri taiteenaloille.

Tavoite:

Kirjailijoiden, kääntäjien ja muiden kirja-alan ammattilaisten monipuoliselle ammattitaidolle syntyy kysyntää.

Perustelu:

Ammattikirjoittajien osaamista ja asiantuntemusta tarvitaan kaikilla aloilla. Ymmärrettävä viestintä on organisaatioiden kilpailuetu ja kansalaisten perusoikeus.

Toteutus:

- Kirjailijat, kääntäjät ja muut kirja-alan ammattilaiset kertovat ja kirjoittavat työstään, monipuolisesta osaamisestaan ja sen merkityksestä yleisöilleen ja tuleville asiakkailleen.
- Luovan talouden kehittämisorganisaatioiden kanssa selvitetään mahdollisuuksia lisätä kirja-alan osaamisen kysyntää ja markkinointia.
- Kirjan talon yhteyteen perustetaan osuuskunta, joka tukee kirjailijoiden ja sanataiteilijoiden työllistymistä helpottamalla palveluiden myyntiä ja markkinointia.

Tavoite:

Kirja-alan ammattilaisille on tarjolla keinoja ammattitaitonsa kehittämiseen ja monipuolistamiseen.

Perustelu:

Kirja-alan ammattilaisen on hallittava monia eri kirjoittamisen lajeja sekä taitoja esiintymisistä mediataitoihin ja opettamiseen.

Toteutus:

- Kirja-alan ammattilaisille on tarjolla koulutusta mediaesiintymisessä ja markkinoinnissa.
- Korkeakoulut ja Kirjan talo järjestävät eri kirjoittamisen lajien koulutusta kirja-alan ammattilaisille ja sellaisiksi aikoville.
- Kirjastot ovat esiintymisareenoina kirjailijoille.

Tavoite:

Maahanmuuttajakirjallisuuden kehittymiselle luodaan hedelmällinen kasvualusta.

Perustelu:

Suomalaisen kirjallisuuden on tärkeää heijastaa maan erilaisia kulttuureja.

Toteutus:

- Kirjan talo kokoaa alueen toimijoiden ja projektien erikielistä osaamista ja asiantuntijaverkoston. Verkosto luo perustan monikieliselle ateljeekriittikkotoiminnalle.
- Kirjan talo toteuttaa EVIVA-hankkeen sisällä Kirjakaveritoimintaa maahanmuuttajille.
- Yhdistykset tiedottavat maahanmuuttaneille ulkomaalaisille kirjailijoille ja kirjoittajille projekteista ja rekrytoivat heitä niihin.

Tutkimus, kirjoittajakoulutus ja taidekasvatus

Nykytila

Kirjallisuuden tutkimuksen ja kirjoittamisen opetus on monipuolista ja rakenteiltaan vakiintunutta. Kirjoittajakoulutuksista on tullut varteenotettava tapa kasvaa kirjailijaksi.

Tiede- ja ammattikorkeakoulut

Turun yliopistossa on kotimaisen kirjallisuuden ja yleisen kirjallisuustieteen oppiaineet, kieli- ja käännöstieteiden laitos sekä mahdollisuus suorittaa luovan kirjoittamisen perus- ja aineopinnot. Avoimessa yliopistossa Turussa voi suorittaa kirjallisuustieteiden ja luovan kirjoittamisen perusopinnot. Åbo Akademiassa voi opiskella kirjallisuustiedettä, luovaa kirjoittamista ja informaatiotiedettä. Turun ammattikorkeakoulu antaa kirjastoalan ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa koulutusta. Turun AMK:n taideakatemiasa koulutetaan journalisteiksi, elokuvan, television ja animaation käsikirjoittajiksi, mainonnan tekstisuunnittelijoiksi sekä mediatuottajiksi erikoistuneita medianomeja. Humanistisessa ammattikorkeakoulussa voi suorittaa kirjallisuuden tuotannollisen kurssin syventävinä opintoina. Avoin ammattikorkeakoulu tarjoaa lyhytkurssina esimerkiksi kirjallisuusterapiaa.

Muita kouluttajia

Kansalais- ja työväenopistoissa sekä Kirjan talossa kokoontuu säännöllisesti kirjoittaja- ja lukupiirejä. Kirjan talossa voi suorittaa Oriveden opiston Vapaan kirjoittajakoulun opintoja. Lisäksi Kirjan talo tarjoaa viikonloppukursseja erityisaiheista, keväällä 2012 esimerkiksi esseen kirjoittamisesta, filosofisesta kirjoittamisesta ja sarjakuvan tekemisestä.

Turun Sanataideyhdistys antaa sanataiteen perusopetusta Turun pääkirjastossa ja järjestää kursseja myös muualla maakunnassa. Sydkustens landskapsförbund r.f. tarjoaa sanataideopetusta Turussa, Paraisilla ja Kemiönsaarella. Sydkustens ordkonstskola ylläpitää sähköisiä sanataideryhmiä koko Turun seudun ruotsinkielisille lapsille.

Kouluttajien välillä on yhteistyötä, mutta siinä on kehittämisen varaa.

Tulevaisuus

Tieteiden- ja taiteidenvälinen yhteistyö on arkipäivää. Keskustelu ja tiedonkulkukorkeakoulujen ja kolmannen sektorin toimijoiden välillä sujuu kitkatta. Erityinen ja monialainen toimintaympäristö palvelee hyvin varsinaissuomalaisia. Instituutiot, yksilöt ja yhteisöt muodostavat monimuotoisen kokonaisuuden, joka on enemmän kuin osiensa summa.

Tavoite:

Turun yliopistossa voi suorittaa luovan kirjoittamisen syventävät opinnot.

Perustelu:

Turun yliopisto on Suomen ainoa yliopisto, jossa voi suorittaa luovan kirjoittamisen perus- ja aineopinnot. Alusta alkaen on ollut tähtäimessä täysimittainen oppiaine, joka käsittää myös syventävät opinnot ja jatko-opinnot sekä oman professuurin. Luovan kirjoittamisen opetus yliopistossa lisää kaupungin ja korkeakoulun vetovoimaa. Moni opiskelija sanoo tulleensa Turkuun opiskelemaan nimenomaan luovan kirjoittamisen houkuttelemana.

Toteutus:

- Luovan kirjoittamisen opetus ja sen kannatusyhdistys sekä maakunnan kulttuuri- ja aluekehitystoimijat tekevät työtä luovan kirjoittamisen professuurin perustamiseksi.
- Professorin virkaan nimitetään ansioitunut kirjailija ja kirjoittamisen opettaja.
- Luovan kirjoittamisen syventävät opinnot liittävät luovan kirjoittamisen opintokokonaisuuteen kirjoittamisentutkimista. Opinnot toteutetaan yhteistyössä yleisen kirjallisuustieteen oppiaineen kanssa.

Tavoite:

Koulutus ja työelämä kohtaavat.

Perustelu:

Kirja-alan ammattilaisilla on valmius työskennellä monenlaisissa viestintätaitoja vaativissa tehtävissä. Koulutuksen aikana luodut työelämäyhteydet ja toiminta kirjallisissa yhdistyksissä antavat kokemusta, jota tarvitaan urakehitykseen. Hanksaaminen, projektinhallintataidot ja kirjallisuuskentän tuntemus ovat erityisen tärkeitä työllistymisessä.

Toteutus:

- Työharjoittelusta tulee pakollinen osa yliopisto-opintoja.
- Opiskelijat kehittävät työelämävalmiuksiaan ja verkostojaan toimimalla monimuotoisessa kirjallisuuden yhdistyskentässä.
- Tiede- ja ammattikorkeakoulut suunnittelevat ja käynnistävät työvoimapoliittista koulutusta kirjoittajien ja kirjallisuuden asiantuntijoiden työllistämiseksi
- ”Tekstityöläisen näppäimistölle pilkottu leipä” -luentosarjasta ja työpajoista luodaan laajempi, pysyvä kokonaisuus.

Tavoite:

Kirja-alan monipuolinen ja korkeatasoinen asiantuntemus tehdään näkyväksi ja helposti saavutettavaksi.

Perustelu:

Kirjallisuuden tietotaito lisää Varsinais-Suomen vetovoimaa ja profiloitaa sitä kirjallisuusmaakunnaksi.

Toteutus:

- Kirjallisuudentutkimuksen, kirjoittamisen eri lajien ja sanataiteen koulutusta esitellään kirjamesseilla. Messut tarjoavat myös mahdollisuuden asiantuntijoiden verkostoitumiseen.
- Kirjallisuutta, kirjoittamisen eri genrejä ja tutkimusta käsitteleviä luentosarjoja järjestetään suurelle yleisölle ja opiskelijoille.
- Asiantuntijat vierailevat Varsinais-Suomen kouluissa ja kirjastoissa esittelemässä ajankohtaista kirjallisuutta, tutkimusta ja luovan kirjoittamisen sekä sanataiteen erityisosaamista.
- Kirjallisuudentutkijat ja -opiskelijat harjaantuvat käyttämään hyvää yleiskieltä ja popularisoimaan tutkimusta. Siihen luovan kirjoittamisen opetus Turun yliopistossa antaa hyvät eväät.

Tavoite:

Turussa järjestetään nykyistä laajemmin kriitikkokoulutusta.

Perustelu:

Turun yliopiston luova kirjoittaminen ja muut taiteen tutkimuksen oppiaineet voivat luontevasti käynnistää kriitikkokoulutusta yhtenä kirjoittamisen erityisalana ja työelämään valmistavana opetuksena.

Toteutus:

- Luova kirjoittaminen käynnistää muiden Turun yliopiston taiteiden tutkimuksen oppiaineryhmän kanssa kriitikkokoulutuksen pioneerimallin, jossa tehdään yhteistyötä tiedotusvälineiden kanssa.
- Kriitikkokoulutus luo eri taiteenalojen aikakauslehtiin yhteydet jotta ne voivat toimia aloittelevien kriitikoiden julkaisukanavana.

Tavoite:

Turussa tarjotaan koulutusta sekä suomen- että ruotsinkielisille sanataideohjaajille.

Perustelu:

Sanataideohjauksen ammatilliselle koulutukselle on tarve. Turussa on koulutuskokonaisuuden rakentamiseksi tarvittava asiantuntemus ja koulutusverkosto. Ohjaajien ammatitaitoa tarvitaan sanataiteen vakiinnuttamiseksi osaksi lasten ja nuorten taidekasvatusta.

Toteutus:

- Sanataideyhdistys, Kirjan talo ja taidetoimikunta neuvottelevat Turun yliopiston ja Taideakatemian täydennyskoulutuksen kanssa sanataideopetuksen ammatillisen täydennyskoulutuksen käynnistämisestä. Sanataideohjaus voi olla myös osa laajempaa soveltavan taiteen pedagogiikan täydennyskoulutusta.
- Luovan kirjoittamisen opetus Turun yliopistossa, Sanataideyhdistys ja Kirjan talo neuvottelevat Kasvatustieteen tiedekunnan kanssa sanataiteen metodikurssin järjestämisestä tuleville luokan- ja lastentarhanopettajille.
- Turun ammattikorkeakoulu ja Turun yliopisto järjestävät yhdessä sosiaali- ja hoitoalan opiskelijoille kurssin siitä, miten sanataide voi toimia sosiaali- ja terveystoimen apuna.

Tavoite:

Kirjan talon asema kouluttajana vahvistuu.

Perustelu:

Kirjan talolla on jo koulutustoimintaa ja se reagoi nopeasti kentällä syntyviin tarpeisiin. Kirjan talo palvelee myös yhteisönä ja tilana eri toteuttajien kirjoittamisen ja sanataiteen koulutusta.

Toteutus:

- Kirjan talolla on monipuolinen kirjoittamisen koulutusohjelma perinteisestä kirjoittajakoulutuksesta kirjoittamisen soveltavaan käyttöön. Kirjan talo selkiyttää ja vahvistaa rooliaan kouluttajana.
- Turun kaupunki ja muut maakunnan kunnat ostavat Kirjan talolta sanataide- ja koulutuspalveluita.

Tavoite:

Turussa järjestetään tekstien esittämisen koulutusta.

Perustelu:

Tekstin suullinen esittäminen on jälleen nousussa. Kirjailijat ja muut kirjalliset toimijat kaipaavat ohjausta ja näkökulmia tekstien eri esitystekniikoihin sekä esiintymistilaisuuksia.

Toteutus:

- Luovan kirjoittamisen ainejärjestö Kammio ja Runoviikko ry järjestävät syksyllä 2012 koulutuksen, jossa Runoviikon kansainväliset esiintyjät ohjaavat kirjallisuuden, luovan kirjoittamisen sekä Taideakatemian opiskelijoita tekstien esittämisessä.
- Turun lausuntakerho järjestää lausuntakursseja runon ja perinteisen lausunnan ystäville.
- Kirjastoissa ja Kirjakahvilassa järjestetään runojen ja tekstien esitysiltoja, joihin osallistuminen voi kuulua koulutukseen.

Tavoite:

Sanataiteen opetus kohoo Varsinais-Suomen vahvuudeksi.

Perustelu:

Sanataiteen opetus on tärkeää kotimaisten kielten tulevaisuuden, lasten ja nuorten kielellisen kehityksen ja maailman hahmottamisen kannalta. Lapset, nuoret ja aikuiset tarvitsevat mahdollisuuksia lukemisen ja kirjoittamisen harrastamiseen asuinpaikasta ja kotikielestä riippumatta.

Toteutus:

- Kulttuuritoimijat vaikuttavat kunnallisiin päättäjiin, jotta sanataiteen perusopetus voidaan aloittaa jokaisessa alueen kunnassa.
- Kirjan talo ja Sanataideyhdistys kokoavat jo toteutuneita hyviä kokemuksia ja neuvottelevat yhdessä taidetoimikunnan ja kuntien kulttuuriryöstä vastaavien viranhaltijoiden kanssa sanataiteen opetuksen käynnistämisestä eri ikäryhmille.

Kirjastot, yleisötyö ja lukeminen

Nykytila

Turun uusi pääkirjasto ja Vaski-kirjastot ovat komea esimerkki suomalaisesta ainutlaatuisesta kirjastojärjestelmästä. Vaski-kirjastot kokoavat 44 kirjastoa 430 000 ihmisen joustavaan käyttöön. Vaski kirjastoverkko tarjoaa luettavaiksi 2 miljoonaa kirjaa 45 kirjastossa. Blanka on ruotsinkielisen Turunmaan ja Loisto-kirjastot vastaavasti Loimaan seutukunnan yhteistyöverkko. Vuoden 2009 kuntaliitoksen jälkeen Salon kirjasto on myös iso verkosto.

Perustehtävänsä lisäksi kirjastot järjestävät kirjallisuusaiheisia tapahtumia, teemaviikkoja, luentosarjoja, keskusteluita, kirjavinkkauksia. Turun kirjastossa kehitetty, valtakunnallinen kaunokirjallisuuden verkkopalvelu Kirjasampo.fi avaa mahdollisuudet harrastaa kirjoja ajasta ja paikasta riippumatta.

Maakunnan kirjastojen ja kirjastoverkkojen väliselle yhteistyölle on tärkeää löytää uusia toimivia muotoja. Kirjastoverkko lisää niin kasvokkain kuin sähköisestikin tehtävää yhteistyötä. Tapahtumia ja asiantuntijuutta, ohjelmia, työtapoja ja kokemuksia voisi kierrättää paljon nykyistä enemmän. Kirjastot voisivat järjestää kuntiin kirjailijavierailuja, joiden aikana kirjailija käy useassa kohteessa.

Muutamassa kunnassa on hyvät koulukirjastot, mutta kaikkiaan niiden tasoerot ovat suuret ja toimiva yhteistyörakenne puuttuu.

Valtakunnalliseksi laajentunut Lukulampun valossa – hanke tähdentää lukemisen hyvinvointivaikutuksia ja vie kulttuuripalveluja myös heille, jotka eivät ole tottuneet nauttimaan kirjaston tarjonnasta.

Kirjastojen materiaalihankinta romahti 1990-luvun laman myötä, eikä se ole noussut laman jälkeen entiselle tasolle. Tämä on kohtalokasta vähälukuisen, mutta laadukkaan kirjallisuuden kustantamiselle.

Lukeminen on tärkeä harrastus niin lapsille kuin aikuisillekin. Lukemisen suosioista kertoo ihmisten innokkuus perustaa lukupiirejä. Kirjoista puhumalla ja esim. kirjavinkkauksella voidaan houkutella kaikenikäisiä lukuharrastuksen pariin.

Tulevaisuus

Kirjastojen merkitys kasvaa eriarvoistuvassa yhteiskunnassa. Kirjasto on ihmisten tapaamispaikka, helposti lähestyttävä julkinen laitos. Lähikirjastojen sosiaalinen merkitys on kasvussa.

Kirjastolla on lakisääteinen ydintehtävänsä, mutta se voi tarvittaessa palvella muissakin asioissa. Kirjastossa voi äänestää ennakkoon, ladata busikortin, seurata performanssia tai askarrella. Ilmassa on myös alueellista erikoistumista.

Sähköisen tiedon jakaminen antaa haasteita, mutta avaa myös uusia mahdollisuuksia. Internetiä voi käyttää esimerkiksi kirjojen sisältöjen avaamiseen ja niiden arviointiin. Kirjalliset blogit ovat suosittua luettavaa.

Kirjallisuuden soveltava käyttö lisääntyy ja siinä kirjastot ovat avainasemassa.

Tavoite:

Varsinais-Suomessa on kattava, hyvin ihmisiä palveleva kirjasto-verkko.

Perustelu:

Suomalainen kirjastolaitos on maailman huippua, ja sen yhteiskunnallinen merkitys on kiistaton. Kirjastoilla on keskeinen asema tiedon ja sivistyksen ylläpitäjänä sekä ihmisten kohtaamispaikkana.

Toteutus:

- Kirjastoverkot toimivat yhdessä ja vahvistuvat yhteistyöstä.
- Muut kirjatoimijat, kirjailijat, äidinkielenopettajat ja yliopistot antavat asiantuntemuksensa kirjastoverkkojen kehittämiseen.
- Kirjastoverkot lisäävät verkostoilla vaikuttavuuttaan ja niiden asiantuntemus syvenee.
- Kirjastot lisäävät verkostoilla vaikuttavuuttaan ja monipuolistavat asiantuntemustaan.

Tavoite:

Perustetaan Varsinais-Suomen kirjastonystävät -yhdistys tukemaan kirjastojen toimintaa.

Perustelu:

Kirjastojen tavoitteiden kanssa samalla linjalla oleva vapaaehtoistyö on tärkeää kirjastojen tulevaisuuden kannalta. Kirjastonystävien yhdistys on samalla kirjojen ystävien yhdistys.

Toteutus:

- Yhdistyksen perustavan kokouksen kutsuvat koolle Kirjan talo, kirjastoverkot, kirjalliset yhdistykset ja tapahtumat sekä kirjoittamista ja kirjallisuutta opettavat tiede- ja ammattikorkeakoulut, kansalais- ja työväenopistot.
- Yhdistys järjestää tapahtumia ja retkiä, edistää book crossingia ja muita lukemiseen liittyviä toimintoja. Tässä merkityksessä – tällä toimintatavalla – yhdistys tukee kirjastojen toimintaa. Kirjasto voi olla harrastus!

Tavoite:

Lukeminen ja kirjoittaminen kasvavat nykyistä tärkeämmiksi harrastuksiksi.

Perustelu:

Lukeminen avartaa maailmankuvaa, lisää tietoa ja taitoja sekä antaa elämyksiä ja kasvattaa itsetuntemusta. Kirjoittamalla jokainen saa äänensä ja ajatuksensa kuuluville.

Toteutus:

- Kirjastot kokoavat yhteen eri toimialoja ja toimijoita sanataiteen perusopetuksen ja lyhytkestoisten sanataidepajojen järjestämiseksi.
- www.kirjasampo.fi esittelee Turun kulttuurikortissa.
- Yksityiset ihmiset ja instituutiot perustavat lisää lukupiirejä.

Tavoite:

Kirjallisuuden soveltava käyttö lisääntyy ennaltaehkäisevässä sosiaalitaloudessa ja hoitoalalla.

Perustelut:

Lukeminen ja kirjoittaminen ovat yksinkertaisia ja edullisia eheytyksen keinoja.

Toteutus:

- Perusteilla oleva kirja-alan ammattilaisten osuuskunta tarjoaa kirjallisuuden soveltavan käytön palveluja asiakkaille.
- Kirjallisuuden soveltavan käytön prosessit ovat pitkäaikaisia ja palveluja ostavat asiakkaat ottavat sen huomioon budjeteissaan.

Kustantamot

Nykytila

Varsinais-Suomessa toimii lukuisia omaa linjaansa toteuttavia pienkustantajia, jotka julkaisevat laadukasta kotimaista ja käännöskirjallisuutta. Valta-kunnallisesti tunnetuimpia ovat Sammakko ja Savukeidas. Muita Varsinais-Suomessa toimivia kustantamoja ovat Amanita, Enostone, Faros, Mansarda jne. Pieni kustantaja saa enemmän näkyvyyttä kiintoisilla julkaisuilla kuin rahalla.

Tulevaisuus

Suurten kustantamoiden omistus keskittyy, ja niiden rinnalla on runsaasti pieniä omannäköisiä kustantamoita. Manageri- ja asiantuntijaverkostot lisäävät vaikutustaan kustannusalalla. Kilpailu hyvistä kirjailijoista kovenee kustantamoiden välillä.

Tavoite:

Paikallisten kustantajien ja kirjoittajien yhteistyö tiivistyy.

Perustelu:

Paikallisilla pienkustantamoilla on läheisempi suhde kirjoittajakenttäänsä. Pienkustantamot tarjoavat vaihtoehtoja ja nostavat esiin tulevaisuuden nimiä.

Toteutus:

- Kustantajat kertovat linjoistaan, palveluistaan ja toimintatavoistaan paikallisille kirjoittajille.
- Kirjoittajat, kunnat, kaupungit, yhdistykset ja yritykset käyttävät paikallisten kustantajien ammattitaitoa ja palveluja kirjahankkeissaan.

Tavoite:

Maakunnan kustantajat ovat luovan talouden merkittäviä toimijoita ja osaavat käyttää olemassa olevia yritysten tukimahdollisuuksia.

Perustelu:

Pienillä kustantamoilla on tärkeä kulttuurinen merkitys yhä voimakkaammin keskittyvällä kustannusalalla. Niiden kasvu on luonteva yritystukikohde.

Toteutus:

- Kustantamot selvittävät kaikki luovaan talouteen, yritystoimintaan ja vientiin liittyvät tukimahdollisuudet ja ottavat ne käyttöön.

Tapahtumat ja projektit

Nykytila

Maakunnan kirjallisuustapahtumat voivat hyvin. Ne ovat vakiintuneita, kunnianhimoisia ja valtakunnallisesti merkittäviä. Runoviikko Varsinais-Suomessa, Turun kansainväliset Kirjamessut, Valtakunnalliset Aforismipäivät, Volter Kilpi Kustavissa -kirjallisuusviikko, Åbo Poesidagar, ainoana ruotsinkielisenä runotapahtumana Suomessa, Runo & Rock -tapahtuma ja Turun kaupungin-kirjasto ja monet muut maakunnan kirjastot muun muassa tarjoavat kirjojen ja kirjallisuuden ystäville pitkin vuotta entistä koskettavampia elämyksiä.

Kirjallisuusohjelmaa järjestävät monet toimijat, joista esimerkkeinä Turun Kirjakahvila, Kirjan talo ja Kirjoittajayhdistys Kapustarinta. Littera Baltica kokoaa joka toinen vuosi Itämeren alueen kirjailijat Turkuun. Booktori on antikvaarinen kirja- ja keräilytapahtuma, joka on järjestetty Turun Puutorilla jo 11 kertaa. Syksyisin on jo vuodesta 1995 järjestetty luentosarja Författare och författarskap, joka esittelee ajankohtaisia suomenruotsalaisia ja pohjoismaisia kirjailijoita. Turun Taiteiden yön ohjelmatarjonnasta vastaavat pitkälti paikalliset kirjakaupat. Kirjallisuus on esillä myös Olohuone 306,4 neliökilometriä -kaupunkitapahtumassa sekä Kaupunginosaviikoilla.

Tulevaisuus

Kansainvälisyys, poikkitaiteellisuus ja -tieteellisyys sekä monikulttuurisuus tulevat entistä näkyvämmiksi kirjallisuustapahtumissa.

Tavoite:

Varsinais-Suomen kouluissa ja kirjastoissa järjestetään nykyistä enemmän kirjailijavierailuja.

Perustelu:

Kirjailijavierailut ovat tärkeä osa lukemiskasvatusta sekä kirjailijan työtä ja toimeentuloa.

Toteutus:

- Koulut, kirjastot ja koulukirjastot suunnittelevat kirjailijavierailuja yhdessä.
- Kirjastot järjestävät varsinais-suomalaisten kirjailijoiden kirjastokierroksen. Sen rahoittamiseksi Vaski-kirjastot ja kirjailija Kari Levo-la tekevät kirjailijavierailuohjelmaa koskevan apurahahakemuksen Sana-stolle.
- Kirjan talo edistää maakunnan kirjailijavierailuja ja tarjoaa niiden järjestämiseen tuotantopalveluja.
- Tiedot kirjailijavierailuista ovat Kulttuurikortti-tapahtumia ja ne tuostuvat lainakuittiin.

Tavoite:

Alueen kirjallisuustapahtumia keskitetään ja kootaan yhteen.

Perustelu:

Suuremmat tapahtumakokonaisuudet saavat enemmän huomiota ja yleisöä. Yksittäisen yhdistyksen työmäärä vähenee, kun tapahtuma tuotetaan yhteisen sateenvarjon alla.

Toteutus:

- Toimijat kokoavat yksittäisiä tapahtumia yhteisten kattoteemojen alle.
- Littera Baltica, Martin kulttuuriolo-huoneen Kirjava, Kirja irti ja Kumina markkinoidaan kirjallisena toukokuuna. Kirjallinen toukokuu tuo lisää näkyvyyttä osatapahtumilleen.
- Yhdistykset suunnittelevat yhteisiä hankkeita ja kierrättävät tapahtumia esimerkiksi kirjastoissa.
- Maakunnan tapahtumat hakevat vetoapua Turun Kirjamessuilta. Vastineeksi ne tuottavat sisältöjä mesujen tarpeisiin.
- Kolmannen sektorin toimijat järjestävät vaihtoehtoiset kirjamessut yhteistyössä lähikirjastojen kanssa.

Tavoite:

Tammikuu julistetaan lukurauhan kuukaudeksi.

Perustelu:

Lukurauha antaa aikaa kirjoihin syventymiseen ja muistuttaa lukemisen tärkeydestä.

Toteutus:

- Kirjalliset toimijat julistavat tammikuuksi lukurauhan.

Tavoite:

Kirja-alan toimijat yhdistävät voimiaan suurten hankkeiden toteuttamiseksi.

Perustelu:

Suurien projektien toteuttaminen on mahdollista, kun resurssit yhdistetään hankkeen sisällön ja hallinnon toteuttamiseksi. Kamppailu pienistä, vähistä apurahoista vie yhteisöjen energiaa eikä tue pitkäjännitteistä toimintaa.

Toteutus:

- Tapahtumatuottajat toteuttavat yhdessä laajoja projekteja ja hakevat niille rahoitusta. Ne etsivät sponsoreita yritysmaailmasta ja yhdistävät omia varojaan hankkeiden omarahoitusosuuden kattamiseksi. Sponsoritoiminnan kehittäminen vaatii kirjallisuuden ja liike-elämän asiantuntemuksen yhdistämistä.

Esimerkki:

Varsinais-Suomen runoviikko kasvaa ja laajentuu.

Toteutus:

- *Runoviikko vahvistaa Pohjoismaista ja Itämeren alueen yhteistyötä.*
- *Runoviikko hakee rahoitusta Pohjoismaisilta rahastoilta, EU:lta ja sponsoritoiminnasta.*
- *Runoviikko on mukana kansallisen runotuottajaverkoston perustamisessa. Verkosto auttaa kustannusten jakamisessa ja kansainvälisten vierailujen koordinoimisessa.*

Kirjalliset yhteisöt

Nykytila

Varsinaissuomalainen kirjallinen elämä on elävää ja moniäänistä. Kirjan talo, korkeakoulut ja kirjastoverkostot ovat sen fyysisiä ja henkisenä keskuksia. Yhteydet toimivat niin maakunnassa, valtakunnallisesti ja kansainvälisesti kuin muidenkin kulttuurialan toimijoiden kanssa. Kaikilla on oma toimintaprofiilinsa ja paikkansa.

Projektimainen työskentely sopii hyvin vapaaehtoiselle toimijajoukolle. Monille vapaaehtoistyö yhdistyksissä on samalla ammatillista meritoitumista. Vapaaehtoisvoimin on kuitenkin raskasta toteuttaa vuosittain toistuvia ja huomattavaa rahoitusta vaativia, laadullisesti kunnianhimoisia tapahtumia.

Pitkjänteinen suunnittelu on vaikeaa ilman useampivuotista rahoitus-sopimusta. Siksi vakiintuneitakin tapahtumia vaivaa epävarmuus. Samojen henkilöiden osalle kasaantuu helposti liikaa tehtäviä.

Tulevaisuus

Kansainvälisyys, yhteistyö, monikulttuurisuus ja poikkitaiteellisuus kuuluvat entistä enemmän yhteisöjen toimintaan. Yksilölajeiksi mielletyt kirjoittaminen ja lukeminen ovat muuttumassa: luetaan yhdessä, kirjoitetaan, suunnitellaan ja tuotetaan ryhmissä.

Tavoite:

Kirjan talo saa edellytykset pitkjänteiseen toimintaan.

Perustelu:

Kirjan talo on kirjallisuuden kotipesä, jonka tehtäväkenttä laajenee koko ajan.

Toteutus:

- Kirjan talo neuvottelee pitkjänteiselle ja hyvin suunnitellulle toiminnalleen pysyvän Turun kaupungin, maakunnan ja valtion rahoituksen.

Tavoite:

Varsinaissuomalaiset kirjallisuuskentän yhdistykset parantavat toimintaedellytyksiään.

Perustelu:

Säännöllinen, kunnianhimoinen ja toistuva toiminta tarvitsee vakaan rahoituksen.

Toteutus:

- Yhteisöt hakevat toimintoilleen ja tapahtumilleen pitkjänteistä julkista ja yksityistä rahoitusta.

Tavoite:

Yhdistystoimintaan saadaan uusia aktiivisia jäseniä.

Perustelu:

Vapaaehtoistyö yhdistyksissä ja projekteissa on opettavaista ja hyödyllistä työkokemusta. Yhdistykset tarvitsevat uusia jäseniä ja ajatuksia.

Toteutus:

- Kirjoittamisen ja sanataiteen osajat toteuttavat yhdistyksissä ideoitaan.
- Yhdistykset tiedottavat aktiivisemmin toiminnastaan kirjallisuuden ystäville, kirjallisuuden, luovan kirjoittamisen ja ammattikorkeakoulujen opiskelijoille ja houkuttelevat mukaan uusia tekijöitä.

Tavoite:

Kansainvälinen yhteistyö ja monikulttuurisuus vahvistuvat.

Perustelu:

Kirjallisuuden toimijakenttä on kansainvälistynyt, mutta yhteydet ovat pitkälti yksittäisten henkilöiden aktiivisuuden ja kontaktien varassa. Burning Bridge Literary Agency -hanke näytti suuntaa alueellisen käännösagentuurin mahdollisuuksista. Maakunnan kulttuurisen moninaisuuden pitää näkyä myös kirjallisuudessa.

Toteutus:

- Tapahtumat kehittävät kansainvälistä yhteistyötä henkilökohtaisten yhteyksien, kulttuuri-instituuttien ja lähetystöjen kautta.
- Yhdistykset hakevat aktiivisesti kansainvälisiä apurahoja, yksityishenkilöt liikkuvuusapurahoja.
- Littera Baltica järjestää joka toinen vuosi Itämeren alueen kirjailijoiden ja kääntäjien tapaamisen.
- Monikulttuurisuus huomioidaan uusien tapahtumien suunnittelussa, ja tapahtumia toteutetaan yhdessä Varsinais-Suomeen muuttaneiden ulkomaalaisten kanssa.

Tavoite:

Kirja-alan yhteisöt toimivat nykyistä tiiviimmin yhdessä. Erityisesti suomen- ja ruotsinkieliset yhteisöt järjestävät yhdessä toimintaa ja tapahtumia.

Perustelu:

Yhteistyöllä säästetään resursseja ja saadaan enemmän aikaan. Kaksikielisessä maakunnassa on luontevaa tehdä sisällöllistä yhteistyötä.

Toteutus:

- Kirjallisuusalan neuvottelukunnan osanottajalistaa laajentamalla saadaan kaikki toimijat kutsuttua koolle. Jos se ei onnistu, Kirjan talo kutsuu kaksi kertaa vuodessa kirjallisuusyhteisöjen toimijat yhteispalaveriin.

Tiedotus

Nykytila

Kirjallisuuskentän sisäinen ja ulkoinen tiedotus on hajanaista. Moni hyvä tapahtuma ei saavuta ansaitsemaansa yleisöä.

Tulevaisuus

Tiedotuksen koordinoitua ja tapahtumakalenteria kehitetään, jotta nykyisen hajanaisuuden sijaan kirjallisuustapahtumista saisi tietoa keskitetyemmin.

Tavoite:

Kirjallisuustapahtumat löytyvät helposti netistä.

Perustelu:

Hyvä tiedotus kasvattaa tapahtumien yleisöä.

Toteutus:

- Kirja-alan toimijat ratkaisevat yhdessä, mille kaikille olemassa oleville sivustoille välittävät tietoa tapahtumistaan. Näin syntyy mahdollisesti useammallekin sivustolle kirjallisuuskalenteri.

Tavoite:

Kirjallisuusalan toimijoilla on yhteinen suunnittelukalenteri.

Perustelu:

Yhteinen suunnittelukalenteri vähentää päällekkäisyyksiä ja mahdollistaa yhteistyön jo tapahtumien suunnitteluvaiheessa.

Toteutus:

- Kirjalliset toimijat perustavat yhteisen Google- tai jonkin muun kalenterin, joka toimii ei-julkisena suunnittelukalenterina. Kalenteriin kirjaututaan, ja toimijat lisäävät sinne itse suunnitteilla ja toteutumassa olevat tapahtumansa.

Yhteenveto

Strategiatyön aikana ilmeni kirja-alan toimijoiden yhteistyö merkittäväksi, mutta aiemmin piiloon jääneeksi vetovoimatekijäksi. Kaksikielisessä maakunnassa suomen- ja ruotsinkielisten toimijoiden olisi luontevaa tehdä sisältöistä yhteistyötä nykyistä enemmän.

Kirjallisuusstrategiassa esille nousseita keskeisiä teemoja

Varsinaissuomalaisten kirjailijoiden, kääntäjien, kirjallisuuden tutkijoiden ja tapahtumien pitää näkyä nykyistä laajemmin kotimaassa ja kansainvälisesti. Turulla on edellytyksiä hakea Unescon nimeämäksi maailman kirjapääkaupungiksi. Sen eteen on kuitenkin tehtävä määrätietoista, laajapohjaista yhteistyötä.

Varsinais-Suomeen halutaan kansainvälinen kirjailijoiden ja kirjallisuuden tutkijoiden residenssi rakentamaan suoria kansainvälistä yhteyksiä ja vuorovaikutusta. Residenssi kehittää uusia toimintatapoja sekä herättää kiinnostusta uusia kirjailijoita, kirjallisuusalan tapahtumia ja tutkimusta kohtaan. Residenssi edistää suomen- ja ruotsinkielisen kirjallisuuden kääntämistä ja monipuolistaa käännöskirjallisuutta Suomessa.

Luovan kirjoittamisen opintojen kehittäminen täysimittaiseksi oppiaineeksi professoreineen on tärkeä tavoite ja ainutlaatuinen Suomessa. Luovan kirjoittamisen korkeakouluopetus on kaupungin ja yliopiston vetovoimatekijä ja keskeinen osa luovan talouden, kirjan ja kirjoittamisen rypästä maakunnassa.

Kirjan talo kasvaa maakunnan kirjallisen kentän henkiseksi ja fyysiseksi keskuksiksi. Sen kautta ja suojissa yhdistykset voivat verkostoitua keskenään, kehittää ideoita ja toteuttaa projekteja. Kirjan talo tarvitsee toiminnalleen pitkäjänteisen julkisen rahoituksen.

Jatkuva aina uusiin ikäluokkiin kohdistuva Sanataiteen opetus on tärkeää lasten kielellisen kehityksen ja maailman hahmottamisen kannalta. Lapset tarvitsevat mahdollisuuksia lukemiseen ja kirjoittamiseen asuinpaikasta ja kotikielestä riippumatta. Maakunnassa tulee kouluttaa suomen- ja ruotsinkielisiä sanataideohjaajia ja käynnistää sanataiteen perusopetus alueen kaikissa kunnissa.

Varsinais-Suomeen on syntynyt laajoja kirjastojen yhteistyöverkostoja. Ne mahdollistavat paremman asiakaspalvelun ja keskinäisen tiedon ja toimintamallien vaihdon. Kirjastoverkostojen keskinäistä yhteistyötä tulee vielä vahvistaa. Toimivat kirjastoverkot suojaavat kirjastoja sulkemisilta, kun kunnat yhdistyvät.

Lukeminen avartaa maailmankuvaa, lisää tietoa ja taitoja sekä antaa elämyksiä. Kirjoittamalla jokainen saa äänensä ja ajatuksensa kuuluville. Lukemisen ja kirjoittamisen harrastusmahdollisuuksien parantamiseksi on tärkeää tehdä työtä.

Kirjallisuuden soveltavalle käytölle tarvitaan tilaajia ennaltaehkäisevässä sosiaalityössä ja hoitoalalla. Kirjailijavierailut ovat tärkeä osa lukemiskasvatusta, mutta myös kirjailijan työtä ja toimeentuloa.

Varsinais-Suomessa toimii lukuisia omaleimaisia pienkustantajia, jotka

julkaisevat laadukasta kotimaista ja käännöskirjallisuutta. Kustantajien toiminta tulee nähdä luovan toimialan kärkenä. Pienkustantamot tarjoavat vaihtoehtoja ja nostavat esiin tulevaisuuden nimiä.

Maakunnan kirjallisuustapahtumat voivat hyvin. Ne ovat vakiintuneita, kunnianhimoisia ja valtakunnallisesti merkittäviä. Runoviikko Varsinais-Suomessa, Turun kansainväliset Kirjamessut, Valtakunnalliset Aforismipäivät, Volter Kilpi Kustavissa -kirjallisuusviikko ja Åbo Poesidagar ym. tarjoavat kirjojen ja kirjallisuuden ystäville pitkin vuotta entistä kansainvälisempiä elämyksiä. Vilkkaan tapahtumatarjonnan vastapainoksi tammikuu julistetaan lukurauhan kuukaudeksi muistuttamaan lukemisen ja hiljentymisen tärkeydestä.

Suuret tapahtumakokonaisuudet saavat enemmän huomiota ja yleisöä. Alueen kirjallisuustapahtumia on syytä keskittää yhteisten sateenvarjojen alle. Yksittäisen yhdistyksen työmäärä vähenee kun tapahtumia tuotetaan yhdessä. Kirjallisuustapahtumien pitää löytyä helposti netistä ja kirjallisuusalan toimijat tarvitsevat yhteisen suljetun suunnittelukalenterin. Säännöllinen, kunnianhimoinen ja toistuva toiminta tarvitsee vakaan rahoituksen.

Kirjallisuuden toimijakenttä on kansainvälistynyt. Yhteydet ovat pitkälti yksittäisten henkilöiden aktiivisuuden ja kontaktien varassa. Burning Bridge Literary Agency -hankkeen työlle pitää löytyä jatkaja. Kirjallisen toiminnan suunnittelussa kannattaa käyttää hyödyksi alueen monikulttuurisia mahdollisuuksia.

